РІК 1936. Листопад Ч. XI.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ЕПИСКОПА ЙОСАФАТА КОЦИЛОВСЬКОГО

ЕПИСКОПА ПЕРЕМИСЬКОГО, САМБІРСЬКОГО І СЯНІЦЬКОГО

ДО ВСЕЧЕСНИХ ОТЦІВ ДУШПАСТИРІВ І КАТИХИТІВ

ПРО РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ.

Всечесні Отці!

Звертаюся до Вас у справі, що її в нинішних часах треба вважати одною із найважніших, се є в справі навчання релігії в школі та релігійного виховання дітвори. Замість шукати аргументів на підчеркнення потреби і важности цього великого обовязку католицького душпастиря, пригадаю слова Святішого Отця Пія XI. висказані в славній Енцикліці про християнське виховання молоді, а саме, що „християнське виховання це справа найбільшої ваги не лиш для окремих одиниць але також для родини й усеї людської спільноти“. Сьогоднішні шкільні діти це ваші завтрішні парохіяни. Чи будуть вони добрими синами католицької Церкви, це в значній мірі залежить від вас, себто від того, як ви,

Всечесні Отці, сповните ваш душпастирсько-виховний обовязок супроти них.

Поодинокі питання з ділянки обовязків душпастиря в школі були нераз обговорюванні в »Епархіяльних Відомостях« у формі заряджень і пригадок. Збираючи все те разом хочу вам, Всечесні Отці більше вичерпуючо представити вашу ролю як учителів релігії та вказати на глибші рації вашого виховного завдання в школі в тім пересвідченні, що пригадувати важність цеї справи ніколи не буде за богато.

Про загальну ціль виховання, про завдання школи, ролю Церкви і родини у виховній ділянці, а вкінці про становиско священика у виховних питаннях не потребую говорити, бо все те повинно бути відоме з Енцикліки Святішого Отця Пія XI. про виховання. Цю енцикліку повинен кожний священик знати і з її змістом зазнайомити як найширші круги парохіян, головно родичів шкільних дітей. Енцикліка про виховання, це наш перший і основний педагогічний підручник, азбука виховної праці для священика і християнських батьків.

На вагу виховно-учительської праці у пароха кладе особливий натиск Кодекс канонічного права в каноні 467. §. 1., в якому по вичисленні обовязків пароха як душпастиря кажеться дослівно таке: Debet parochus... maximam curam adhibere in catholica puerorum institutione. Опісля канони 1330. і 1331. говорять про обовязок приготування дітей до св. Тайн та про докладніше вивчення їх катихизму. Як строго трактує Церква ці обовязки, бачимо найкраще зі строгих кар, що їх передбачує кодекс в канонах 2182—2185 за занедбання цеї ділянки душпастирської праці.

Релігійно-виховне завдання над молоддю виконує священик у наших обставинах з правила в церкві та в школі. Праця в церкві й у школі мусять іти в парі, одна другу підпомагати і доповняти, одної не слід відділювати від другої, бо обі становлять цілість і до одної стремлять мети: »співділати з божою ласкою над виробленням правдивого і досконалого християнина« (гл. Енцикліка про виховання). Для катихитів і душпастирів, що працюють у школі, має це бути основною засадою і дороговказом у праці над вихованням. Священик не сміє бути тільки вчителем, який старається присвоїти дітям певну суму відомостей. Він повинен завжди памятати, що навчан-

ня це тільки помічний засіб до релігійного виховання. Тому з навчанням треба часто і вміло лучити релігійні практики: богослуження, молитви, св. Тайни, побожні пісні, брацтва діточі і т. д. Священик у школі є передовсім душпастирем так, що навіть його чисто учительська праця мусить мати душпастирський характер. Священик роздвоєний на вчителя в школі і душпастиря тільки від неділі в церкві це неприродний тип, для Церкви небажаний, а для релігійного виховання безкорисний.

Звернім тепер нашу увагу на школу. Тут має душпастир присвоїти дітям приписаний програмою матеріял релігійного знання. В щасливім положенні є під цим оглядом звичайно отці катихити по містах й ті душпастирі, що в кожній клясі мають нормальне число лекцій релігії. На жаль дуже богато священиків мусить вдоволитися двома лекціями тижнево і нераз лучити дітей ріжних кляс для спільної науки. Зрозуміла річ, що повне вичерпання приписаного матеріялу для науки релігії тут неможливе. Одинока рада на це є обмежитися в школі до найважніших річей, а проче полишити домашній праці дітвори, доповнювати її при нагоді катихизації в церкві, або постаратися в школі о надобовязкові безплатні години у вільному часі. Не обійдеться тут без помочі з боку родичів, з котрими священик повинен порозуміватися в цій справі, інформувати їх про поступ дітей, давати раду, заохочувати, щоб учили їх молитов, посилали до церкви, справили книжку, тощо. При помочі родичів можна в праці над дітворою осягнути дуже богато. Тому прошу Вас, Всечесні Отці, піддержувати живу лучність з батьками шкільних дітей.

Жалуються нераз отці катихити, що наші програми науки релігії для шкіл та підручники перестарілі і за тажкі, що за мало в них узгляднене літургічне виховання і т. п. На це можна відповісти, що душпастир чи катихит не мусить надто невільничо вязатися ними, бо в рамах обовязуючих програмів може основніше узгляднювати те, що важніше з одночасним більше загальним трактуванням менше важних річей. Маймо надію, що під цим оглядом прийде й у нас до кращого. Всечесні Отці Катихити повинні перші тим занятися, порозумітися спільно і випрацювати доцільніші пляни та відповідніші підручники. Хтож другий до цього більше покликаний як не вони?

Необхідно і за всяку ціну треба присвоїти дітворі

знання правд, quae necessitate medii scitu necessaria і тих, що їх знання домагається Церква. Надто повинні діти знати бодай найважніші річи з історії Божого Обявлення, катихизмові правди з ширшим узглядненням св. Тайн Покаяння та Евхаристії, щоденні молитви, та основні річи про св. Літурґію і церковний рік. При ревній і пляновій праці священика дасться все це здобути, хочби було всего дві лекції тижнево науки релігії в школі, бо діти учащають до школи звичайно бодай чотири роки. Св. Августин у своїм підручнику „De catechizandis rudibus“ (глава III.) радить конче лучити в одну цілість історію Обявлення з історією Церкви до найновіших часів. Тесаме радить робити найновіша катихитика. Не тільки діти вище зорґанізованих міських та середних шкіл мають вчитися історії Церкви, її треба подати також дітям шкіл низшого типу. Розходиться о найважніші моменти: часи мучеництва за віру давно і тепер, вороги віри, дещо з життєписів Святих та про церковні місії. Самі обставини домагаються того, щоби вже дитину впроваджувати помалу в розуміння становиска Церкви до ріжних питань та її ролі в сьогоднішнім світі, бо інакше дитина не буде могла пояснити собі дечого, з чим може стрічається у себе в хаті та на вулиці. Надівсе треба старатися зазнайомлювати дітей і старшу молодь з життєписами вибраних Святих, щоб на живих людях, бо такими були давні і такими є новіші Святі, показати дітям взнеслий ідеал християнської досконалости, героїзму, саможертва і побіди над злом.

Чимало користи несуть душпастирям в їхній навчальній праці шкільні підручники до науки релігії. Чути нераз нарікання, що вони за тяжкі, що конче треба нових. Уважаю однак, що ті, що є і що ними наразі задля браку новіших мусимо так чи сяк вдоволитися, можуть нам богато помогти. Головнож такі підручники як біблія і катихизм, котрих зміст не улягає зміні, а котрого знання дітям конче потрібне. Засадничо кожна дитина в школі повинна мати вимаганий підручник до науки релігії і молитовник. Священик повинен настоювати, щоби діти мали ці книжки і приносили їх на лекцію релігії, та щоби на богослуження приходили з молитовниками. Священик повинен у клясі навчити дітей орудувати молитовником, незрозуміле пояснити, підчеркнути важніші молитви, відчитування одних у церкві

інших у хаті. Молитовник це перша книжечка, що її треба дати дитині до рук. Не повинно бути шкільної дитини без молитовничка, а якщо денебудь ще такі діти є, то це свідчить відємно не лиш про батьків але неменше також про дотичного отця духовного, якого чейже стати ще на 20-сотиковий даруночок для бідної занедбаної дитини свойого парохіянина.

Прошу Вас, Дорогі Отці, звертайте увагу дітям і родичам на потребу молитовника і бодай найважніших підручників біблійної історії та катихизму. Постарайтеся, щоби їх мала кожна без виїмку дитина. Це значно влекшить працю вашу в школі головнож тоді, коли маєте низьке число годин. Нехай привикає дитина і її батько трактувати предмет релігії не як один зпоміж цілого ряду інших, а як перший і найпотрібніший в життю. Впрочім як це виглядає на практиці, коли школяр має інші книжки потрібні до науки і носить їх зі собою, а цеї одної найважнішої не має? Чи не свідчить це про легковаження предмету релігії, вслід за чим може легко виробитися байдужість до релігійних обовязків? О.О. декани у своїх візитаційних звітах жалуються дуже часто на брак підручників у дітей. А це не повинно мати місця, бо навіть бідніша дитина може купити собі біблію чи катехизм бодай за 20. сотиків. Щоби в цім згляді піти на зустрічу саме найбіднішій шкільній дітворі, видало наше станове Товариство „Епархіяльна Поміч“: „Більший Молитовник для всіх“, „Короткий Катехизм“ і „Коротку Історію Божого Обявлення“ в ціні по 20. сотиків, при чому ще знижує повищу ціну, а то й зовсім безплатно дає ці книжочки тим священикам своїм членам, які мають в парохії богато бідніших дітей. Товариство руководилося благородною ціллю, щоби кожній без виїмку дитині в епархії дати до рук ці найпотрібніші книжечки.

Про те, як учити релігії, про дидактику й методику предмету не беруся тут говорити, бо вірю, що Всечесні Отці на основі практики знають, як це робити найкраще. Кожна метода добра, яка зміряє до визначеної цілі, однак та ліпша і певніша, котра скоріше і лекше дозволяє ту ціль себто присвоєння научного матеріялу осягнути. Методу треба трактувати під кутом економії часу й енергії. Якщо якась метода дає при меншім вкладі праці з боку

священика і дітей та при зужитті коротшого часу ті самі осяги що друга, то цю другу треба самособою закинути, а вибрати першу, а решту часу і сил посвятити на здобуття нових відомостей, котрих ніколи не буде чейже за богато. Під цим оглядом повинні священики не оставати надто разячо по заду але йти з духом часу та користати з випробуваних здобутків давніших і новіших католицьких педаґоґів.

Виходячи зі заложення, що навчання є тільки помічним засобом до виховання дітей на свідомих і практикуючих християн-католиків, повинен священик звернути особливішу увагу на релігійно-виховну працю. За мало є навчити дітей молитви, треба в них плекати духа правдивої набожности, а це на терені школи при найкращих зусиллях не дасться осягнути. Шкільну працю завершує священик у церкві.

Шкільні діти повинні обовязково брати участь у недільних і святочних богослуженнях передовсім у Службі Божій. В сільських школах, де молодь не йде кожної неділі спільно до церкви під проводом учителів, повинен парох впливати на дітей, безпосередно або через родичів, щоби вони приходили на Службу Божу до церкви з молитовниками і співали зі старшими. Дітям треба визначити окреме місце напереді. Для дітей має це велике виховно-релігійне значіння, а для старших є незвичайно будуюче. Неодна буря прошумить колись у житті сьогоднішної дитини, а чи вона вийде з неї ціло, це в значній мірі залежить від її живої участи в богослуженнях саме в літах дитинства. На літурґічне виховання дітей повинен священик положити першорядну вагу, пояснити їм текст і значіння св. Літурґії, а по змозі також інші богослуження і церковний рік. Великий виховник молоді новітних часів, Святий Іван Боско, голосив дітям цілі цикли літурґічних проповідей, пояснював зміст Сл. Божої, показував її красу і заохочував до живої участи в ній. Він домагається від молоді, щоби вона знала ціль релігійних практик і церковних богослужень, розуміла їх зміст і значіння та була свідома того, що діла богопочитання це зовнішний вияв побожности, яка повинна завжди оживляти душу правдивого християнина-католика. В особливий спосіб плекав цей великий Святий у своїх вихованків духа „чинної молитви“—

як він сам її називав. Він не жадав надміру богослужень ані того, щоби діти більше перебували на молитві як у праці, але зате вміло виказував їм, що совісне сповнювання обовязку, це тесаме що виконування Божої волі і Служба Богу — друге обличча молитви і богослужень. З методою виховної праці О. Боска раджу зазнайомитися Всечесним Отцям, головнож фаховим Отцям Катихитам та вам, молодші Отці, що недавно вийшли зі семинарицьких мурів і ставите перші кроки в душпастирській праці. На вас покладає Церква великі надії. Сьогоднішні обставини і самі вірні ставлять до вас більші вимоги, а найблищі часи будуть ще більше від вас домагатися. Вірю, що ви не заведете покладених на вас надій.

Може неодин душпастир подумає собі: Як можливо обслужити дві три церкві, парохіяльну канцелярію, нести тягар усіх душпастирських обовязків, а попри те ще так богато заходитися з дітьми? Все можливо — і те зробити і другого не занедбати. Треба тільки поступати по пляну, завести економію в часі й у самій праці, а надівсе треба доброї волі. Знаю душпастирів, які в нічому парохії не занедбують і школи пильнують, і діточі брацтва провадять, часті сповіди для них уладжують, в освітних та економічних організаціях працюють і для себе ще доволі свобідного часу мають. Коли для одних можливо так богато, то для других можливо менше. Та тут годі називати можливим те, що конечне. Візьмім для прикладу не неділі але будні дні у душпастиря. Кожного дня з правила править Службу Божу в церкві. Чи не мігби її правити о годині 7-ій рано і навіть у будні заохочувати дітей вступати на хвилину до церкви. Частина дітей напевно прийде. Чи тих дітей не можнаби по черзі — не кажу всіх — але вибраних привчити служити до св. Літургії? За рік один, другий, третій хлопці вже знаменито обізнані з обрядом. Вірте, Отці, що ті хлопці будуть просто тікати з дому на богослуження, а в пізніших роках з них будете мати найкращих парохіян. Чомуж малиб ви занедбати цей з поміж усіх може найвдячніший обовязок душпастиря?

Слід згадати також про майські богослуження, до котрих треба теж притягнути тих найменших парохіян. Майський молебен можна легко привчити співати шкільних дітей вищих річників, та навчити їх обрядових услуг. Дітвора

радо горнеться до таких річей, кожна дитина буде рахувати дні, коли прийде на неї черга стояти зі свічкою при престолі, подати калило або держати євангелію. Вистане навчити десять спосібніших співати, а другі будуть старатися піти за ними. Родичі будуть самі дбати, щоб їх діти брали в цім милім богослуженні активну участь і це буде будуюче для цілої парохії. Тесаме можна практикувати з молебнями до Найсолодшого Серця Христового в місяц червні.

Чималу увагу повинен душпастир присвятити вивченню шкільної дітвори побожних пісень. У нас їх так богато, кожна пора церковного року має свої, одні кращі від других. Чи може бути кращий живий образ релігійного підйому як гурток дітей, що спільно, невинним чистим голосом божу славу голосять? У вивченні пісень може богатоі помогти учительство, до котрого священик повинен звернутися з тим. Чого одначне школа не зможе в сім згляді зробити це повинен зробити священик, частинно в школі, а решту в церкві. Побожна спільна пісня має велику релігійно-виховну вартість. Хтож як не священик повинен бути заінтересований в її плеканні серед шкільної дітвори?

Приступаю до одного з найважніших обовязків душпастиря в школі, яким є Сповідь і св. Причастя шкільних дітей. Школа дає нагоду три рази на протязі року приняти дітям спільно ці св. Тайни, звільняючи їх в ті дні від науки, а у великодному часі дає три дні на реколекції. Цю нагоду повинен священик використати, щоби дітвору приготовити належно до приняття св. Тайн. У великодному часі треба окремо для молоді дати кілька реколекційних проповідей. Не потребую додавати, що ці проповіди як у загалі приготовання до св. Тайн краще є робити в церкві ніж у шкільній салі та сполучити їх зі Службою Божою або бодай з Молебном. Хиба в дуже виїмкових случаях можна це робити в школі, коли до церкви за далеко, на дворі непогода, або заходить якась інша тяжка до поборення трудність. Прошу вас, Всечесні Отці, в ніякім разі не зменшувати на будуче цего трикратного в році приготування шкільної молоді до св. Тайн, бо це булаб велика кривда заподіяна молоденьким душам. Подібні занедбання не повинні в нас рішучо мати місця.

При цій нагоді прошу Всеч. Отців Деканів, щоби звер-

тали на цю обставину пильну увагу підчас візитації шкіл, а на деканальних зборах можливо частіше обговорювали обовязки душпастиря в школі.

Треба стреміти до того, щоби дітвора частіше ніж три рази на рік приступала до св. Тайн і в тім напрямі пряцювати над нею в школі й у церкві. Це дасться легко осягнути в діточих брацтвах, а головно Марійських Кружках, які в декотрих парохіях гарно розвиваються і є для Церкви і для пароха і для родичів правдивою радістю і надією. Праця душпастиря вкладена у ведення діточого брацтва не є така тяжка, якби могло видаватися. Та зате вона богато обіцююча і вдячна, далеко вдячніша ніж праця серед старших. З тих сьогоднішних маленьких братчиків та сестричок будете, Всечесні Отці, мати через кілька літ найкращих парохіян, над котрими самі в той спосіб влекшите собі працю. Я пересвідчений, що десять літ совісної і плянової праці священика над дітворою в школі може найбільше занедбану парохію перемінити на зразкову, бо сьогоднішні дванайцятьлітні шкільні діти це по десятьох роках зрілі молоді люди, які надають властиве обличча цілій парохії. Для молоденьких членів брацтва треба відправити що якийсьчас спільну Службу Божу, сказати по змозі коротк упроповідь, кілька разів в році урядити звичайні сходини, сказати їм дещо або прочитати з релігійного журналика і т. п. Релігійний часопис треба дітям конче дати до рук бодай кілька примірників. Хоч у нас таких видань не богато, але вони є і треба признати розвивають вельми хосенну діяльність. Це причиниться до релігійного усвідомлення і вироблення дітей та змалку виробить у них смак здорового печатаного слова. Релігійний католицький часопис це для душпастиря великий помічник у його праці. Як закладати і вести діточі Марійські Кружки про це можна поінформуватися в Головній Управі Марійського Товариства Молоді у Львові.

Ще на один дуже важний релігійно-виховний чинник хочу звернути увагу Всечесних Отців, а то на торжественне Перше св. Причастя дітей. Дякувати Богу починається ця спасенна практика приймати по наших селах. З року на рік іде під тим оглядом до кращого. Але є ще чимало парохій, де це велике може найбільше діточе свято

нічим не ріжниться від сірого будня. А прецінь хвиля, коли дитина перший раз в життю приймає Евхаристійного Ісуса, повинна бути найбільш святочна і незабутня для неї. Скільки ласк спливає підчас Служби Божої з Першим св. Причастям на молоді душі і на цілу парохію! Прошу Вас, Дорогі Отці, не залишуйте кожного року уладити Перше св. Причастя для ваших найменших парохіян можливо найторжественніше. Уважайте це від тепер не за який необовязковий надзвичайний труд але за стислий обовязок душпастиря в його праці над молоддю. Щоби цей святочний день у парохії випав тим величніше, можна до самої відправи запросити Отця Декана або другого священика, а наді все перед тим добре підготовити дітей до свята. І я сам не відмовлю участи в цім парохіяльнім святі, якщо найду це можливим попри інші епархіяльні обовязки. Не забудьте при цій нагоді подбати про те, щоби доми ваших парохіян були внутрі прикрашені також памяткою Першого св. Причастя дітей. Ця памятка дорога всім у хаті, дітям неменше як батькам.

Повищі вимоги і бажання звертаю до всіх Отців Парохів і Душпастирів, які працюють у школах та до Отців Катихитів. Розумію це добре, що декотрим Отцям Душпастирям, головно тим, що мають більше шкіл у парохії, буде тяжко сповнити всі ці бажання в такій мірі, в якій вимагалаб цього справа релігійного виховання в сьогоднішних часах. Не всі Отці будуть мати змогу поставити на відповідному рівні діточі брацтва, уладжувати частіші богослуження, сходини і т. п. Та я не хочу домагатися неможливих річей. Вистане, коли парох зробить усе, що можливе для нього в даних обставинах, а я вірю, що справа релігійного виховання шкільної дітвори буде стояти без закиду. Впрочім нехай Отці Душпастирі віднесуться в сумнівах до Всеч. Отців Деканів, щоби порадили згл. помогли усунути перешкоди та влекшили цю таку важну ділянку душпастирської праці. Зате я пересвідчений, що всім повищим вимогам можуть задоситьучинити Отці Катихити. Вони можуть і повинні зробити навіть далеко більше, бо вони є на це окремо поставлені, мають доволі часу і обставини лекше їм на це дозволяють. Отці Катихити повинні подбати про те, щоби їх дітвора брала точно участь у недільних богослуженнях, виголошувати егзорти добре

продумані, вести брацтва, уладжувати частіші богослуження та заправляти їх до частого принимання св. Тайн. Тому що О.О. Катихити звичайно вчать не в одній, а в кількох школах, треба в неділі збирати дітвору всіх шкіл до церкви на означену годину й тут перед згл. підчас богослуження, а не в шкільній салі, виголошувати до них проповіди. Що до порядку богослужень треба очивидно порозумітися з О. Парохом, який з правила повинен завжди піти О. Катихиті на руку. Загалом О.О. Катихити повинні релігійно-виховну справу поставити на можливо високий рівень і в релігійно-виховних справах служити прочим О.О. Душпастирям прикладом і доброю радою. Всеч. Отці Шкільні Комісарі при нагоді візитацій звернуть на міські школи особливішу увагу, а в своїх звітах узгляднять цілість праці О.О. Катихитів.

Остають ще два питання делікатної натури, яких не можу поминути мовчанкою тому, що від них також у чималій мірі залежить праця священика в школі. Розходиться про відношення душпастиря до учительського персоналу та про доїзд на науку релігії до шкілу дочерних селах.

В останніх часах зайшли кількакратні случаї позбавлення священика шкільною владою права вчити в школі. В многих случаях ціле лихо має свій властивий корінь як не в прямому ворогуванні межи учительським персоналом і священиком, то бодай у недостачі належної гармонійної співпраці при спільнім шкільно-виховнім варстаті. Епископський Ординаріят завжди стає в обороні засадничих прав Церкви до виховання і заступається за дотичним О.О. Душпастирями, однак часто ця оборона натрапляє на труднощі. Прошу вас, Всечесні Отці, не допускайте до того, щоби на вас тяжіла навіть тінь вини за обмеження прав Церкви до школи та за заподіяну через це молодим душам шкоду. Стійте на сторожі тих прав, совісно виконуйте ваші обовязки в школі, зберігайте й вашу особисту гідність Післанників Божого Діла, а попри те зберігайте якнайдалі йдучий такт у відношенні до світських учителів словом, поступайте так, щоб ви в случаю позбавлення вас права доступу до школи могли перед Богом і власною совістю сказати: Тут не має ні крихти вини за мною.

Справа підвод потрібних для священика для доїзду на науку релігії до дочерних сіл була вже нераз порушувана

в »Епархіяльних Відомостях«. Еп. Ординаріят стоїть на становиску, що вправді парохіяни дочерної повинні їх доставити священикові, але якщо задля ріжних причин не хочуть цього зробити, то непосилання ними підвод не може в ніякому разі бути оправдуючою для священика причиною залишування шкільного обовязку. Це хиба ясне кожному і воно не потребує спеціяльного мотивовання. Обовязок працювати над вихованням дітвори є так важний, що того рода причина не сміє становити перешкоди. Уважаю, що парохіяни дочерної повинні почуватися до обовязку дати підводи священикові, а якщо він не розбудив в них того почуття, то повинен доїздити своїми кіньми, а то навіть пішки ходити. Вірю, що ревна і совісна праця над дітворою і над її родичами з боку пароха скоро розброїть їх і вони самі без примусу з гори зрозуміють, що їх поступовання є невідповідне. А якщо парохові вдасться через дітей здобути серця батьків, то він може почванитися великанським осягом у своїй душпастирській праці. Тоді він буде повновартним пастирем свойого стада, яке все і всюди буде при ньому.

Надівсе однак прошу вас, Всечесні Отці, уважайте вашу працю над вихованням шкільної дітвори за один із першорядних обовязків душпастиря. Відвідуйте школу по змозі найчастіше, не залишуйте ні одної лекції релігії, хиба справді якась крайна потреба вас до цього примусить. Згадайте, що ворог Церкви напружує всі сили, щоби передовсім відтягнути молоде покоління від релігії. Воюючі безбожники видумують пятилітки для повного винищення релігії недалеко від нас, а всі свої діявольські зусилля спрямовують передовсім на молодь. Вже до того доходить, що замість нашого старого християнського поздоровлення „Слава Ісусу Христу“ придумали своє зі самого дна пекла взяте: Дитина в безбожницькій школі входячи поздоровляє вчителя словами: „Нема Бога!“ А він відповідає враз з дітьми: „Не було і не буде!“ Зважте, Дорогі Отці, що не тільки большевицькі безбожники виступають проти релігійного виховання в школі але тесаме роблять їх прислужники масони і всякого рода вільнодумці. І їм теж сіллю в оці наше християнське поздоровлення, що його намагаються усунути і замінити іншим світським. Вони вправді рахуються ще з предметом релігії бо він є хоронений за-

коном, але стараються її понизити як щось маловартне і, де тільки можуть, стараються підкопати авторитет священика та шкодити йому. Всюди їх повно, а небезпечні вони тим, що хитрсітю і підступом використовують всяку нагоду в прямуванні до своєї негідної цілі. Їм треба протиставити обережність, такт а надівсе ревну працю над дітьми в школі й у церкві.

Всечесні Отці! Коли ми сьогодні маємо спромогу виховувати в школі дітей у релігійному дусі, то скажіть самі, яку страшну провину поповнювавби священик, який пропускавби легкодушно науку релігії й душпастирську працю над дітворою? У безбожників є пятилітки руйнуючої праці, наша праця не знає границь, бо на руїну вистарчає коротка хвиля, нераз оден момент, підчас коли будова і творча праця вимагає цілих років. Сьогодні іде страшна боротьба не так за матеріяльні добра як радше за душі. У тих важких для Церкви часах проголосив теперішній Святіший Отець Пій XI. Католицьку Акцію, яка має на меті обновити в Христі ціле родинне і суспільне життя та всіх вірних перевиховати на справжніх апостолів не лиш для здобування нових душ для Христа. У нас теж започатковано Кат. Акцію. Чи вона буде розвивати успішно свою діяльність, це в значній мірі залежить від вашої, Всечесні Отці, праці над вихованням, шкільної молоді. Кат. Акція кладе на виховні справи першорядну вагу. Тай куди лекше є виховати молоді душі для Христа як перевиховати старих. Впрочім чиж може бути бесіда про Католицьку Акцію там, де занедбана виховна праця над дітьми, ця перша і найважніша основа Кат. Акції?

Усвідоміть собі, Дорогі Отці, велику дійсність, що від того, як ви сповните ваш виховний обовязок над молодим поколінням, залежить може в рішаючій мірі доля католицької Церкви в нашім народі, будучність нашого обряду й у великій мірі судьба цілого українського народу.

Нехай Господь Милосерний благословить Ваші труди в цій відповідальній праці і нехай подасть Вам сил до її сповнення. Благодать Господа Нашого Ісуса Христа нехай буде з усіми вами — амінь.

Дано в Перемишлі при Нашім Престольнім Храмі св. Івана Хрестителя в листопаді 1936. р.

† ЙОСАФАТ Епископ.

Ч. 6000. Зарядження для О.О. Деканів в справі Пастирського Листа.

Повищий Пастирський Лист поручається Всеч. О.О. Деканам прочитати уважно на найблищих деканальних Зборах і над усіми порушеними в ньому питаннями перевести основну дискусію.

О.О. Декани обовязані настоювати на тім, щоби всі вимоги цього листа були духовенством виконувані, звертати на це пильну увагу підчас візитації школи та зазначувати точно всі помічення у річних шкільних звідомленнях.

Якщо котрому з поміж Отців Душпастирів не буде можливо виконати це або те бажання задля непоборних перешкод, нехай ці перешкоди предложать на Зборах, переведуть над справою дискусію і залагодять на місци.

Звіт з ходу дискусії, рішення Всеч. Отців і всякі сумніви що до можливости відємного сповнення усіх вимог — належить предложити Еп. Ординаріятові.

До участи в дек. Зборах належить зобовязати також о. о. Катихитів.

Від Еп. Ординаріяту.

Ч. 5818. — Подяка за желання.

З нагоди моїх імянин одержав я на письмі і устно численні побажання від деканальних урядів, поодиноких Всеч. Отців, Вп. Інтеліґенції, численних наших установ, товариств, вірних і від шкільної молоді.

За ті желання я старався зложити вже свою подяку на письмі. Однак цею дорогою ще раз сердечно дякую всім.

Зокрема однак дякую всім за молитви і Служби Божі, що їх відправлено з цеї нагоди в моїм наміренні.

Всеч. Отців Душпастирів прошу отсю мою подяку заподати до відома всім вірним в церкві при найблизшій нагоді.

Перемишль, дня 30 листопада 1936.

† Йосафат, Епп.

Ч. 5906. — В справі богослужень з нагоди сегорічного Празника Непорочного Зачаття Божої Матери.

Як що року так і сего поручається Всч. ОО. Душпастирям:

1) торжественно посвятити Непорочній Матери Божій свої парохії після нисще поданої формули.

Посвяту належить відчитати по співаній Службі Божій при виставлених Найсв. Тайнах, а по відчитаню посвяти поблагословити нарід Нсв. Тайними при співі пісни: »Под твою милость прибігаєм«.

2) В неділю попереджаючу сей Празник приготовлять Всч. ОО. Душпастирі свої вірних на се торжество і заохотять до численного приняття св. Тайн на честь Божої Матери.

3) Перед Празником устроять Всч. ОО. Душпастирі 9-и дневне, а принайменше тридневне богослуження в честь Непорочної Богоматери.

Акт посвяти Непорочному Зачаттю Божої Матери.

»Я . . . . . хотяй недостойний називатися Твоїм слуугою, бажаю однак віддати Тобі, Пресвята, Пренепорочно Зачата Діво, о скілько можу, як найбільшу честь і славу, вибираю Тебе за особлившу Покровительку парохії (епархії) мені повіреної, і всіх вірних в ній. В присутности Твого Обручника святого Йосифа і Ангелів хоронителів сеї парохії (епархії) посвячую Тобі (всі міста і села нашого краю і всіх людей, що в них жиють), посвячую Тобі всі родини, їх хати і домівства з добутком майном, і через Кров Твого Сина, котру за нас проляв, благаю Тебе Пресвята, прийми нас за Твої діти, будь нам Матірю, Заступнецю, Покровителькою Владичицею і упроси Всемилостива, всім нам ласку у Бога, щоби ми в ділах, словах і гадках стереглися всего, що моглоби не подобатися Богу і Тобі, наша Мати; благослови наш нарід; виєднай йому у Свого Сина, щоби завсіди кріпко держався св. католицької віри, заховував Божий закон, вірно і витревало величав Твоє Пренепорочне Зачатє Амінь.

За всіх молиш ся Предобра, що прибігають з вірою під могучий Твій покров: бо ми грішні не маємо перед Богом иньшого спасення в бідах і безнастаннім горю. Тяжке носимо бремя гріхів, Мати Вишнього Бога, тому до Тебе припадаємо, спасай від всякого нещастя Твоїх слуг.

Не маємо иншої помочи, не маємо иншої надії крім Тебе, Пречиста Діво! Ти нам поможи, на Тебе надіємося і Тобою хвалимося; бо ми Твої слуги, не відкидай нас! Амінь«.

ХРОНІКА.

Іменовання:

Ч. 4948. о. Міляник Микола, парох в Яловім — устріцьким деканом. Ч. 4948. о. Федоряк Антін, парох в Лісковатім — заступником Устріцького декана. Ч. 5446. о. Колтонюк Мирон, парох в Жукові — чесанівським деканом.

Канонічну інституцію одержали:

Ч. 4796. о. Бугера Іван — Биків.
Ч. 4999. о. Давидович Карло — Спасів.
Ч. 5217. о. Панасевич Дмитро — Устріки долішні.
Ч. 5218. о. Крупський Стефан Цівків.
Ч. 5219. о. Павліш Павло — Посада риботицька.
Ч. 5606. о. Боровець Володимир — Серни.

Завідательства одержали:

Ч. 4999. о. Гарасим Ярослав — Войславичі.
Ч. 4997. о. Якимець Стефан — Молодич.
Ч. 5212. о. Федоронько Стефан — Люблинець.

Від гр. кат. Еп. Консисторії.

Перемишль, дня 30. листопада 1936.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Епп.

Накладом гр. кат. Еп. Консисторії в Перемишлі
Друкарня гр. кат. Капітули в Перемишли.